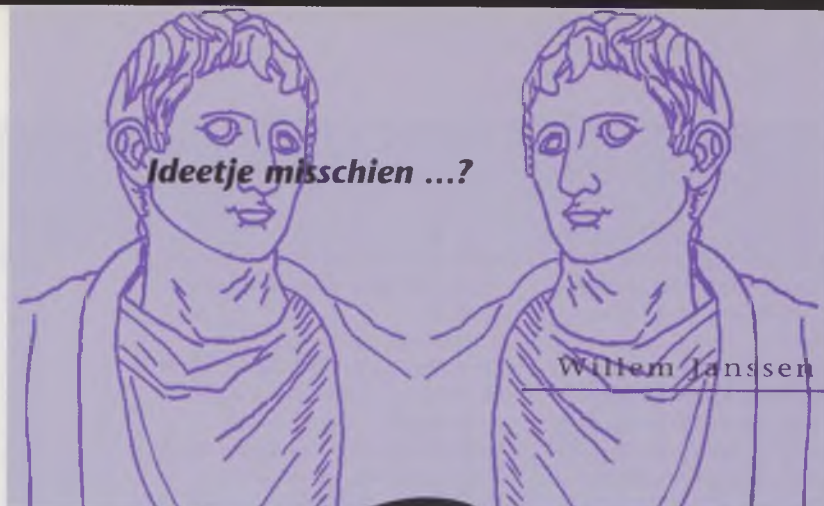

Ideetje misschien ...?

Willem Janssen

Geschiedenis is poppenkast

22

*Tijdens de VGN-
Didactiekconferentie in
januari liet Willem Janssen
zien wat er allemaal kan
gebeuren als je in je klas
poppenkast speelt.
Historische figuren,
historische problemen,
komen uit de verf.
Leerlingen zijn enthousiast,
verdiepen zich in zaken,
relativeren, en als leraar
kun je goed zien wat nog
niet echt begrepen is.*

Jaren geleden vroeg een collega aan mij of ik voor mijn zoontje een poppenkast wilde hebben waar haar kinderen nooit meer mee speelden. Zonder daar echt over na te denken zei ik, dat ik dat ding wel wilde hebben. Een paar dagen later stond de poppenkast op school. Omdat ik hem niet direct mee naar huis kon nemen kwam het gevaarte zolang in mijn klas te staan. Dit had het onbedoelde neveneffect dat iedere klas die binnenkwam, vroeg 'gaan we poppenkast spelen?' Ik maakte me er met een vaag antwoord vanaf, maar de enthousiaste reacties brachten mij wel op het idee dat er in mijn lessen misschien iets mee te doen was. Maar wat en hoe? In een speelgoedwinkel ging ik op zoek naar poppenkastpoppen. Maar deze leken mij niet geschikt voor de knuisten van mijn leerlingen. Het gevolg was dat de kast jaren ongebruikt in het lokaal bleef staan. Mijn zoontje heeft er nooit mee gespeeld.

De kast stond niet in de weg, maar regelmatig speelde het idee door mijn hoofd, zonder dat ik een oplossing had voor de problemen die het poppenkast spelen in geschiedenislessen met zich meebracht.

Stokpoppen

Anderhalf jaar geleden wachtte ik na een lange lesdag op het station op de trein naar huis toen ik het ineens wist: stokpoppen! Een latje met daarop een kartonnen figuur.

Een karakteristieke kop van een koning, een bisschop, een edelman, een boer zoeken, eigenlijk van alles wat je maar wilde. Vergroten zodat de kenmerken

achterin de klas nog te herkennen zijn, op karton plakken, uitsnijden en op een latje spijkeren. Het idee was er.

Ik ging er niet direct mee aan de slag, maar in de weken daarna verzamelde ik wat figuren die bruikbaar leken voor een aantal poppen. In een weekend ben ik er achter mijn computer mee aan de slag gegaan. Scannen, vergroten, bijwerken, opplakken, uitsnijden. Ik maakte een serie poppen die bij het onderwerp pasten waar ik op dat moment in de brugklas mee bezig was: de Middeleeuwen.

Poppen mee naar school. Spannend was het wel, wat zou er in de klas mee gebeuren? Het resultaat was boven verwachting, zeker toen ik het probleem van de kast had opgelost. De oude poppenkast bleek niet echt bruikbaar. Daarachter is slechts ruimte voor een enkele leerling. Ik zette gewoon twee tafels voor de klas, met daarop twee andere tafels met het blad naar voren. Nu had ik genoeg speelruimte voor twee of drie leerlingen.

Poppen laten praten

De poppen bleken een uitdaging te vormen die leerlingen dwong de middeleeuwse standenmaatschappij aan een nader onderzoek te onderwerpen. Het werd al vlug één les voorbereiden op een les spelen.

De les waarin de klas, verdeeld in groepen, het spel voorbereidde, leverde tientallen vragen op over de rol van de koning, paus, bisschop, burger en boer in de Middeleeuwen. Het gaf een prachtig beeld van wat de kinderen

Willem Janssen werkt op de Roncalli Mavo in Rotterdam en is mede-auteur van de methode 'Bronnen'.

van eerdere lessen hadden opgestoken en stelde mij in de gelegenheid om dat inzicht bij te sturen en te verdiepen. Het spelen van het spel was een dolle boel. Actie poppenkast geslaagd. Met dit succes ging ik naar een collega op een andere school. Zou het bij hem ook gaan? Een paar weken later belde hij me enthousiast op: het was fantastisch.

In hetzelfde schooljaar maakte ik nog een aantal series, voor lessen in andere leerjaren. En ook daar waren de poppenkastlessen, leuk en (natuurlijk) leerzaam.

Tijdens een workshop op de VGN-startersconferentie (januari 2001) is de poppenkast door ruim dertig jonge docenten 'getest' en geslaagd voor het examen: poppenkast is voor alle leerlingen op alle niveau's een uitstekend leermiddel.

Mogelijkheden met de poppenkast

– Diagnose

Bijvoorbeeld: hebben de leerlingen door hoe het Romeinse Rijk in de keizertijd werd bestuurd?

– Verwerking van de stof
Bijvoorbeeld: wat gebeurde er als een horige boer niet aan zijn verplichtingen kon voldoen.

– Inleving en standplaatsgebondenheid
Bijvoorbeeld: hoe afhankelijk was een arbeider rond 1880 van zijn baas?

– Onderzoek
Bijvoorbeeld: wat gebeurde er in 1938 in München? Leerlingen zoeken uit wat zich afspeelde rond de conferentietafel in september '38 en spelen dat na.

Wil je het ook proberen?

Van het materiaal van de VGN-workshop heb ik nog enige setjes over van zo'n dertig poppen voor iedereen die met dit idee aan de slag wil. Neem contact met mij op of maak je eigen poppen.

Willem Janssen, Ockenburg 38,
3328 TG Dordrecht.
Tel. 078-654 0391.
E-mail: wimtim@quicknet.nl

Poppen maken in tien stappen

Poppen zijn niet al te moeilijk te vinden: oude gravures, tekeningen uit stripboeken, karikaturen, postzegels. Met wat zoekwerk is bij ieder denkbaar onderwerp wel een serie poppen te maken.

stap 1

Vergroot de poppen tot A4 formaat en druk ze twee keer af: links en rechts kijkend (voor en achterkant).

stap 2

Zoek een kartonnen doos en snij met een stanleymes een stuk op A4 formaat uit.

stap 3

Plak een van de twee poppen met een pritstift op het karton.

stap 4

Snij en knip de pop uit.

stap 5

Smeer het A4 met de pop in spiegelbeeld in met de pritstift en plak deze op de achterkant. Door de pop tegen het licht te houden zie je of de pop op de goede plaats zit.

stap 6

Snij en knip het overtollige papier weg.

stap 7

Werk de randen bij met schaar en een zwarte stift.

stap 8

Zaag een latje op ca. 40 cm.

stap 9

Spijker de pop met kopspijkers op het latje. De pop is nu klaar.

stap 10

Herhaal dit tot het gewenste aantal poppen klaar is.

Het maken van een pop neemt vijftien à twintig minuten in beslag als alle materialen aanwezig zijn.

